

Archeologisch booronderzoek Pelseland 8 te Lent, gemeente Nijmegen (GE)

opdrachtgever	Alynia Architecten Harlingen
datum	22 september 2017
auteur	de heer A.R. Wieringa
projectleider	mevrouw M.J.M. de Wit
projectnummer	93150817
versie	1.0
status	definitief
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2017-109

Protocol
4003

hew

MUG-projectnummer	93150817
Opdrachtgever	Alynia Architecten Harlingen De heer J. de Haan T: 0517 41 33 33 E: jan.dehaan@alynia-architecten.nl
MUG-publicatie	2017-109
Bevoegd gezag	Gemeente Nijmegen De heer M. Nicasie T: 06 27 87 03 06 E: m.nicasie@nijmegen.nl
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoekmeldingsnummer	4545894100
Tekst	de heer A.R. Wieringa
Afbeeldingen	mevrouw T.N. Krol-Karsten
Redactie	mevrouw M.J.M. de Wit
Status	definitief
Autorisatie	mevrouw M.J.M. de Wit
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC Leek T: 0594 55 24 20 E: info@mug.nl
Datum	22 september 2017
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	2
1.2 Objectgegevens	2
1.3 Huidige situatie	2
1.4 Toekomstige situatie	3
1.5 Doel van het onderzoek	3
1.6 Onderzoeksgeschiedenis en gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	3
2 Opzet van het booronderzoek	5
2.1 Opzet van het booronderzoek	5
2.2 Onderzoeksvragen	6
3 Resultaten van het booronderzoek	7
3.1 Bodemopbouw	7
3.2 Vondstmateriaal	7
4 Conclusie, waardestelling en selectieadvies	8
4.1 Conclusie	8
4.2 Advies	8
Literatuur en bronnen	9

BIJLAGEN

Bijlage 1	Schetsontwerp opdrachtgever
Bijlage 2	Boorpuntenkaart
Bijlage 3	Boorstaten

Samenvatting

MUG Ingenieursbureau b.v. adviseert in het onderzoeksgebied aan Pelseland 8 te Lent geen vervolgonderzoek uit te voeren. Voor de aanwezigheid van een Romeinse weg of aanverwante zaken is binnen het onderzoeksgebied geen aanwijzing gevonden.

Eventuele resten van deze Romeinse weg kunnen bestaan uit een grindlaag of uit sporen van aanverwante zaken als wachttorens. Om de aanwezigheid van de weg te onderzoeken, zijn boringen in een dicht, verspringend grid (6 x 15 m) in het onderzoeksgebied gezet. Uit dit booronderzoek blijkt dat de bodemopbouw in het onderzoeksgebied geheel natuurlijk is, met uitzondering van een omgewerkte bouwvoor. Archeologische vondsten, sporen of lagen zijn niet aangetroffen.

Het bovenstaande advies is getoetst en goedgekeurd door de bevoegde overheid, in deze gemeente Nijmegen.

Het voorliggende onderzoek is met de grootst mogelijke zorg uitgevoerd. Indien er onverhoopt toch archeologische waarden aanwezig blijken te zijn binnen de vrijgegeven gebieden, wijzen wij op de wettelijke meldingsplicht hiervan (artikel 5.4 van de Erfgoedwet) om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: 'Degene die anders dan bij het verrichten van opgravingen een vondst doet waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een archeologische vondst betreft, meldt dit zo spoedig mogelijk bij Onze Minister'. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, in casu de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vondstmelding via ARCHIS). De melding kan ook bij gemeente Nijmegen gedaan worden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Aanleiding tot het hier beschreven inventariserend veldonderzoek door middel van boringen zijn de voorgenomen bouwplannen van Alynia Architecten Harlingen voor een kavel aan Pelseland 8 te Lent. Omdat deze plannen met bodemverstorende ingrepen gepaard gaan, is er een archeologisch onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Erfgoedwet. Alynia Architecten Harlingen heeft MUG Ingenieursbureau b.v., afdeling Archeologie, opdracht gegeven het onderzoek uit te voeren.

Voorafgaand aan het veldwerk heeft de heer A.R. Wieringa een Plan van Aanpak opgesteld. Het archeologische veldonderzoek heeft op 30 mei 2017 plaatsgevonden en stond onder leiding van mevrouw T.N. Krol-Karsten, met ondersteuning van de heer A.R. Wieringa. De algemene projectleiding was in handen van mevrouw M.J.M. de Wit.

De uitwerking vond plaats op 31 mei 2017. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0, en conform de voorstellen van de heer M. Nicasie (procesmanager Erfgoed gemeente Nijmegen) en de richtlijnen in het PvA.¹

1.2 Objectgegevens

Tabel 1.1 Algemene gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie	Gelderland
Gemeente	Nijmegen
Plaats	Lent
Toponiem	Pelseland 8
Kaartblad	40C
Centrumcoördinaat	188.294/432.076
Oppervlakte onderzoeksgebied	0,9 ha
Kadastrale gegevens	Lent sectie A, 4337 en 433, eigendom G.H.J. van Bennekom

1.3 Huidige situatie

Het onderzoeksgebied ligt aan Pelseland 8 te Lent en betreft het noordelijke deel van een erf met behuizing. Het perceel is momenteel in gebruik als tuin. De oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt 0,9 ha (zie afbeelding 1).

¹ De inhoud van de KNA kan geraadpleegd worden via www.sikb.nl

Afbeelding 1. Topografische kaart, inclusief RD-coördinaten, waarop de onderzoekslocatie (omkaderd) en de omgeving aangegeven zijn (bron: Esri Nederland & Community Maps Contributors)

1.4 Toekomstige situatie

De onderzoekslocatie maakt momenteel deel uit van een erf met behuizing, maar komt in de nabije toekomst beschikbaar als bouwkvavel voor woningbouw (zie bijlage 1).

1.5 Doel van het onderzoek

Het doel van dit booronderzoek is het verifiëren en eventueel aanvullen van het specifieke archeologische verwachtingsmodel voor het onderzoeksgebied.

1.6 Onderzoeksgeschiedenis en gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Volgen de archeologische richtlijnen van gemeente Nijmegen heeft het onderzoeksgebied een lage archeologische verwachting (waarde 1) en is archeologisch onderzoek niet noodzakelijk. Het onderzoeksgebied valt echter wel onder een provinciale omgevingsverordening² omdat het deel uitmaakt van het Limesgebied: de samenhangende en goed bewaard gebleven voormalige (militaire) grens van het Romeinse Rijk. De Limes ligt naast de toenmalige loop van de Rijn met archeologische overblijfselen uit de periode 0 tot 400 na Chr. en bestaat onder meer uit resten van forten (*castella*), burgerlijke nederzettingen (kampdorpen/*vici*) en grafvelden en uit militaire infrastructuur, zoals wegen, waterwerken en wachttorens.

Het archeologische booronderzoek dient uit te sluiten, dan wel te bevestigen of deze resten binnen het onderzoeksgebied bewaard zijn gebleven. De specifieke resten die binnen het onderzoeksgebied verwacht kunnen

² Te raadplegen op: <https://gldanders.planoview.nl/planoview/omgevingsplannen/NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc03>

worden zijn resten van een Romeinse weg, in de vorm van een grindverharding. Ook de aanwezigheid van wachttorens is niet op voorhand uit te sluiten.³

Tabel 1.2 Vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (bron: Brandt et al. 1992)

Periode	Van	Tot
Oude steentijd of paleolithicum	-	8800 voor Chr.
Midden steentijd of mesolithicum	8800 voor Chr.	4900 voor Chr.
Nieuwe steentijd of neolithicum	5300 voor Chr.	2000 voor Chr.
Bronstijd	2000 voor Chr.	800 voor Chr.
IJzertijd	800 voor Chr.	12 voor Chr.
Romeinse tijd	12 voor Chr.	450 na Chr.
Vroege middeleeuwen	450 na Chr.	1050 na Chr.
Late middeleeuwen	1050 na Chr.	1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 na Chr.	heden

³ Schriftelijke mededelingen de heer M. Nicasie, gemeente Nijmegen

2 Opzet van het booronderzoek

2.1 Opzet van het booronderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van boringen is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd is in paragraaf 1.6. Een inventariserend veldonderzoek bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend onderzoek. Een verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen binnen het onderzoeksgebied die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Een karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied aanwezig zijn en een waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

Het voorliggende veldonderzoek is uitgevoerd als een verkennend en karterend booronderzoek. Hiertoe zijn op het onderzoeksterrein vijftien boringen gezet met een edelmanboor met een diameter van 7 cm, tot een diepte van minimaal 2 m-mv. Deze boringen zijn in een verspringend grid van 6 x 15 m verspreid over het terrein gezet, om een juiste, complete indruk van de bodemopbouw te verkrijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waardoor de opeenvolgende bodemlagen precies beschreven en opgemeten konden worden. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven, waarbij gelet is op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals: aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot en grindlagen. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB). De locaties van de boorpunten zijn met een gps ingemeten in RD en NAP ten opzichte van het maaiveld. Naast het verrichten van boringen is er een oppervlaktekartering uitgevoerd. Een oppervlaktekartering bestaat uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen, waaronder molshopen. De vondstzichtbaarheid was door de aanwezigheid van een grasmat en struiken slecht (zie afbeelding 2).

De boorpuntenkaart is opgenomen als bijlage 2 van dit rapport en de boorstaten als bijlage 3.

Afbeelding 2. Het onderzoeksgebied gezien naar het noordwesten

2.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die aan de hand van de resultaten van het onderzoek beantwoord dienen te worden, luiden als volgt:

1. *Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit?*
2. *Is de bodem intact?*
3. *Is er sprake van een grindbed of andere sporen die wijzen op de aanwezigheid van een Romeinse weg?*
4. *Dient het archeologische verwachtingsmodel aangepast te worden?*
5. *Dient het onderzoeksgebied nader archeologisch onderzocht te worden?*

3 Resultaten van het booronderzoek

3.1 Bodemopbouw

De bodemopbouw in het onderzoeksgebied ziet er als volgt uit: onder een 0,3 tot 0,65 cm dikke omgewerkte bouwvoor ligt tot 2 m-mv (de einddiepte van de boringen) een op natuurlijke wijze afgezet pakket van zand- en/of (siltige) kleilagen. De dikte en samenstelling van de klei- en zandlagen verschillen sterk per boring. In boring 4 (zie afbeelding 3) is tussen 1,65 en 1,75 m-mv een dunne laag licht humeus, uiterst siltig zand met schelpresten aangetroffen, waarschijnlijk het restant van een kleine beekmeander. De gelaagdheid in het onderzoeksgebied is veroorzaakt door het periodiek afzetten van klei-, silt- en zandeeltjes door het water van de Waal. De sterke afwisseling tussen klei- en zandafzettingen per boring duidt op een relatief onrustig afzettingsmilieu.

Archeologische indicatoren of antropogene lagen zijn in de boringen niet aangetroffen. De omgewerkte bouwvoor is veroorzaakt door de bovengrond te mengen met zand ten behoeve van buxusteelt in het recente verleden. Voordien was het onderzochte perceel in gebruik als tuinderij voor de lokale bevolking.⁴

Afbeelding 3. Boring 4: onder een dikke omgewerkte bouwvoor (grijs) bevinden zich zandafzettingen met (bij de pijl) een dunne laag uiterst siltig zand met schelpresten

3.2 Vondstmateriaal

Met uitzondering van enkele (niet-verzamelde) puinbrokjes zijn bij het booronderzoek geen vondsten gedaan. Mochten de resten van een Romeinse weg, gekenmerkt door de aanwezigheid van een grindlaag, opgenomen zijn geweest in de bouwvoor, dan had tijdens het booronderzoek de aanwezigheid van grind in deze laag op moeten vallen. In de bouwvoor is echter geen grind aangetroffen.

⁴ Mondelinge mededelingen de heer G.H.J. van Bennekom, eigenaar van het perceel

4 Conclusie, waardestelling en selectieadvies

4.1 Conclusie

In het gebied werden resten van een Romeinse weg en eventueel resten van aanverwante zaken en/of toevalsvondsten verwacht. Tijdens het archeologische booronderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van deze weg of aanverwante zaken. De conclusie is dat in het onderzoeksgebied zeer waarschijnlijk geen Romeinse weg gelegen heeft.

Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen de onderzoeksvragen, zoals gesteld in paragraaf 2.2, als volgt beantwoord worden:

1. Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit?
De bodemopbouw bestaat uit op natuurlijke wijze afgezet sediment, bestaande uit zand-, schilt- en kleilagen die afgedekt zijn door een omgewerkte bouwvoor.
2. Is de bodem intact?
De bodem is intact vanaf 0,3-0,65 m-mv.
3. Is er sprake van een grindbed of andere sporen die wijzen op de aanwezigheid van een Romeinse weg?
In het onderzoeksgebied zijn geen sporen of vondsten aangetroffen die duiden op een Romeinse weg of aanverwante zaken.
4. Dient het archeologische verwachtingsmodel aangepast te worden?
Volgens de archeologische richtlijnen van gemeente Nijmegen heeft het onderzoeksgebied een lage archeologische verwachting (waarde 1). Het onderhavige booronderzoek bevestigt deze verwachting.
5. Dient het onderzoeksgebied nader archeologisch onderzocht te worden?
Op basis van de resultaten van het onderzoek adviseert MUG Ingenieursbureau b.v. geen vervolgonderzoek (zie paragraaf 4.2).

4.2 Advies

MUG Ingenieursbureau b.v. adviseert geen vervolgonderzoek voor het onderzoeksgebied.

Het bovenstaande advies is getoetst en goedgekeurd door de bevoegde overheid, in deze gemeente Nijmegen.

Het voorliggende onderzoek is met de grootst mogelijke zorg uitgevoerd. Indien er onverhoopt toch archeologische waarden aanwezig blijken te zijn binnen de vrijgegeven gebieden, wijzen wij op de wettelijke meldingsplicht hiervan (artikel 5.4 van de Erfgoedwet) om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *'Degene die anders dan bij het verrichten van opgravingen een vondst doet waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een archeologische vondst betreft, meldt dit zo spoedig mogelijk bij Onze Minister'*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, *in casu* de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vondstmelding via ARCHIS). De melding kan ook bij gemeente Nijmegen gedaan worden.⁵

⁵ De heer M. Nicasie, T: 06 27 87 03 06, E: m.nicasie@nijmegen.nl

Literatuur en bronnen

Geraadpleegde literatuur

- Brandt, R.W. et al. (red), 1992. *Archis, Archeologisch basisregister, versie 1.0*. Amersfoort.

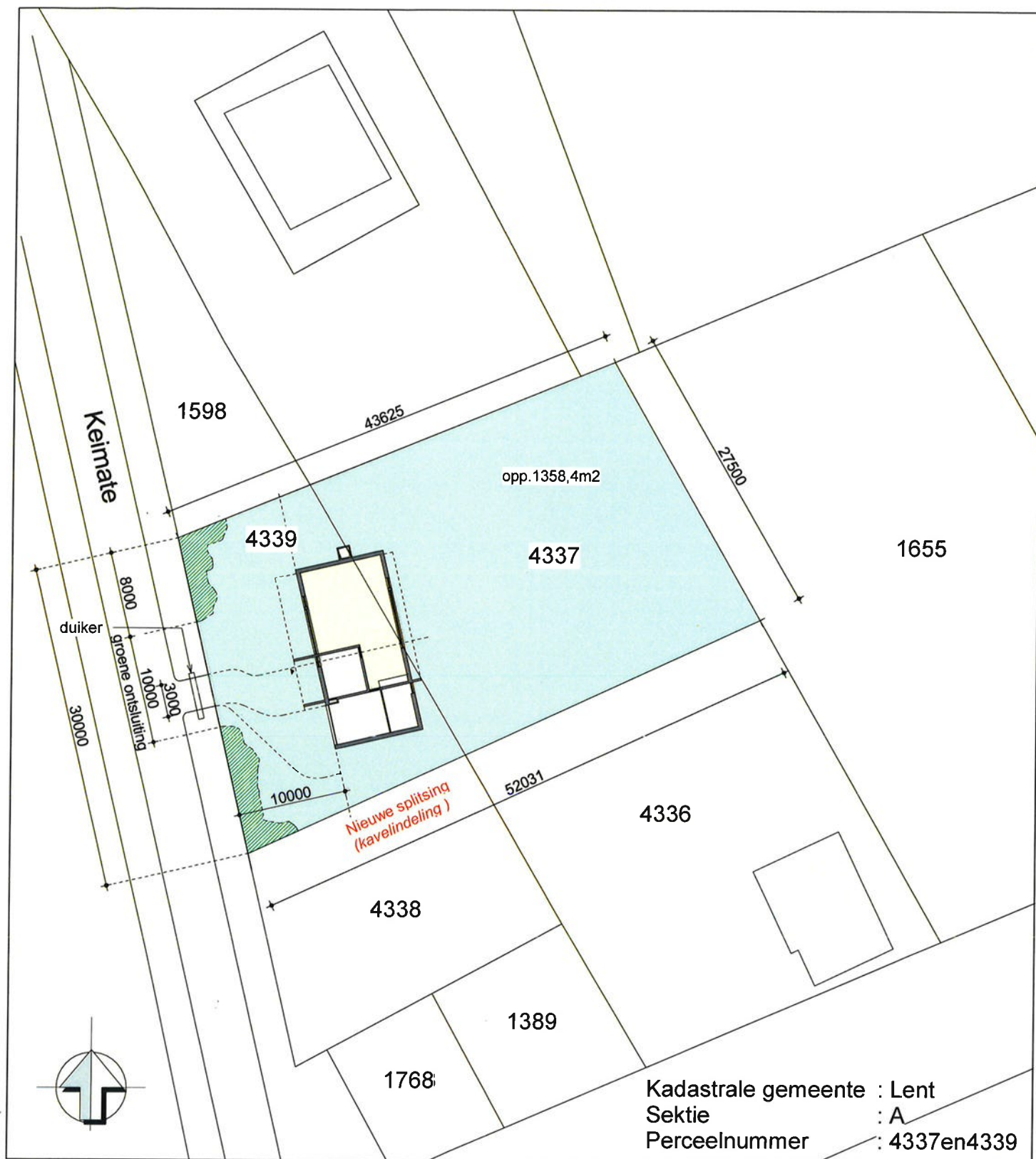
Geraadpleegde bronnen

- <https://gldanders.planoview.nl/planoview/omgevingsplannen/NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc03>;
- Esri Nederland & Community Maps Contributors;
- gegevens opdrachtgever.

Lijst met afbeeldingen en verantwoording

- Afbeelding 1. Topografische kaart, inclusief RD-coördinaten, waarop de onderzoekslocatie (omkaderd) en de omgeving aangegeven zijn (*bron: Esri Nederland & Community Maps Contributors*)
- Afbeelding 2. Het onderzoeksgebied gezien naar het noordwesten (*foto: MUG Ingenieursbureau b.v.*)
- Afbeelding 3. Boring 4: onder een dikke omgewerkte bouwvoor (grijs) bevinden zich zandafzettingen met (bij de pijl) een dunne laag uiterst siltig zand met schelpresten (*foto: MUG Ingenieursbureau b.v.*)

Bijlage 1 Schetsontwerp opdrachtgever

 ALYNIA ARCHITECTEN	OPDRACHTGEVER :		0	SL	20-12-2016
	G.H.J. van Bennekom		1	MW	06-02-2017
	OMSCHRIJVING WERK :		2	MW	23-03-2017
	Lent Pelseland 8, extra woning		3	MW	24-03-2017
	FASE :		4	MW	31-03-2017
	Schetsontwerp		5		
	ONDERDEEL :		6		
	Situatie		7		
Deze tekening blijft eigendom van Alynia Architecten en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet worden gekopieerd, noch aan derden worden verstrekt, of ter in- zage worden gegeven.		FORMAAT:	SCHAAL:	PROJECTNO.:	BLADNO.:
		A4 (297x210)	1:500	5715	S01

Bijlage 2 Boorpuntenkaart

- Legenda**
- boring
 - ▭ onderzoeksgebied

0 12,5 Meters

Zernikelaan 8
9351 VA LEEK

Postbus 136
9350 AC LEEK

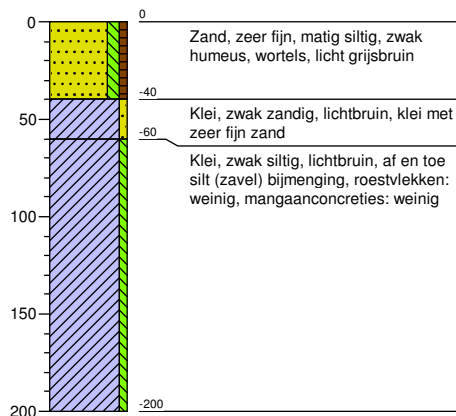
0594 55 24 20
info@mug.nl
www.mug.nl

0 TK AW Eerste uitgave				31-5-2017
Wijz.	Get.	Gec.	Omschrijving	Datum
Project:				Projectnummer93150817
Lent Pelseland 8				Bijlage: 2
				Schaal: 1:250
				Formaat: A3
Opdrachtgever:				CONCEPT
Alynia-architecten				
Onderdeel:				
Boorpuntenkaart				

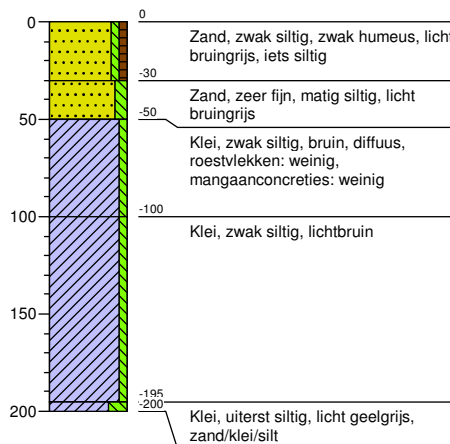
PRAKTISCHE DENKERS
over infra, geo, archeo en milieu

Bijlage 3 Boorstaten

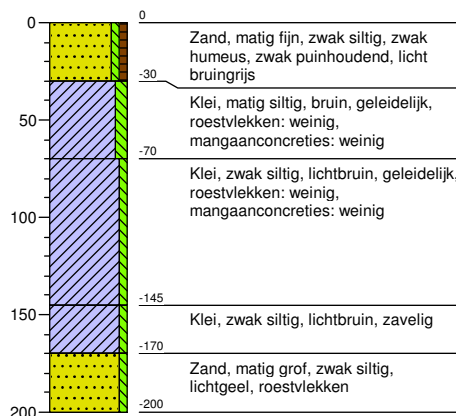
Boring: 1

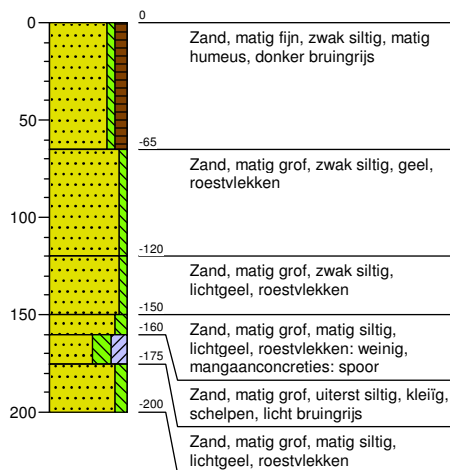
Boring: 2

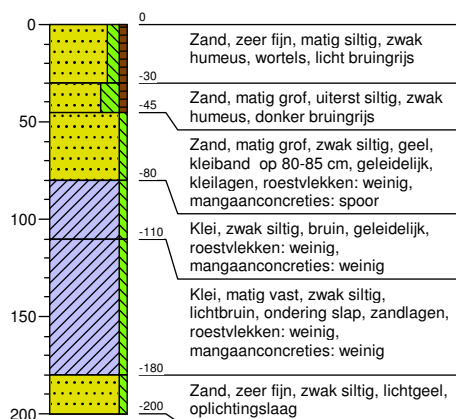
Boring: 3

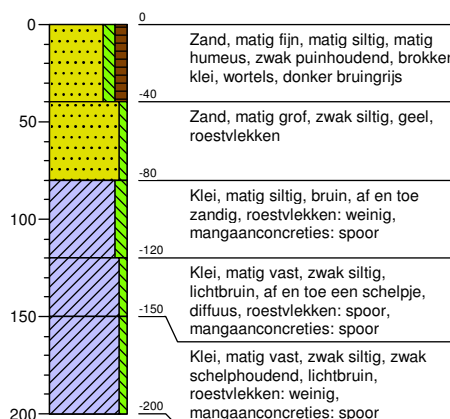
Boring: 4

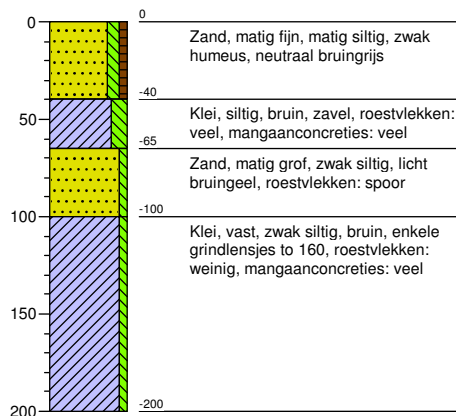
Boring: 5

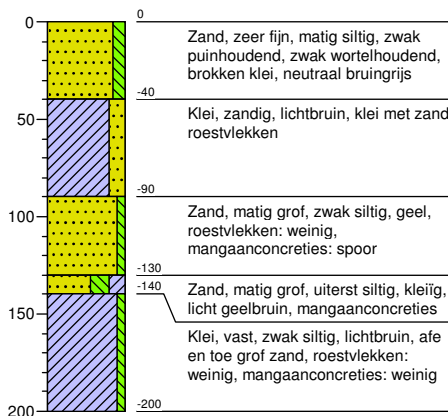
Boring: 6

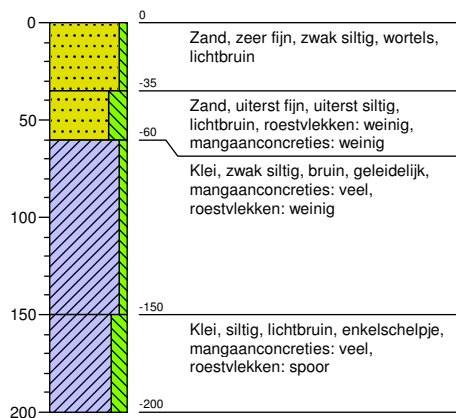
Boring: 7

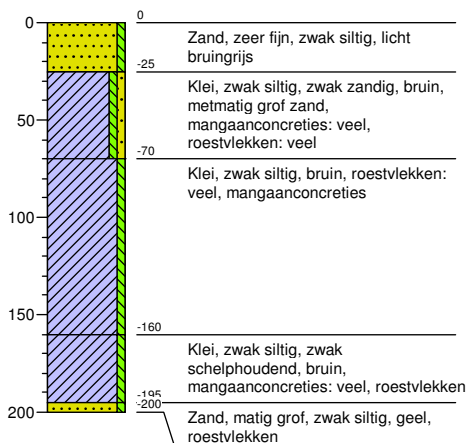
Boring: 8

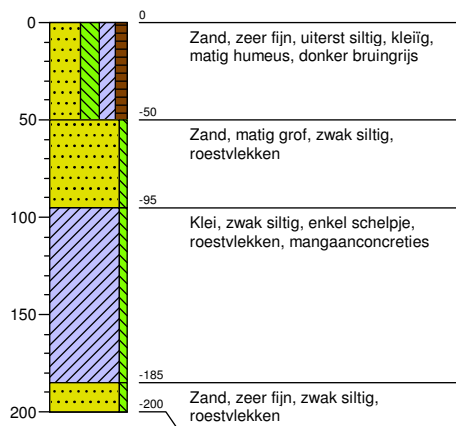
Boring: 9

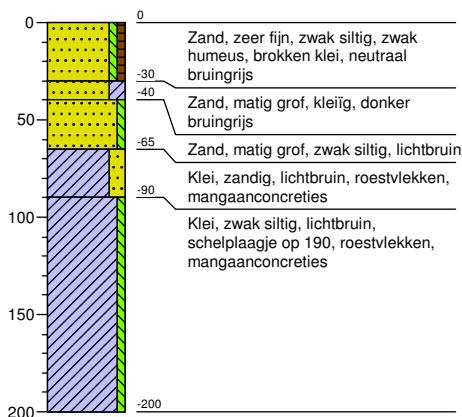
Boring: 10

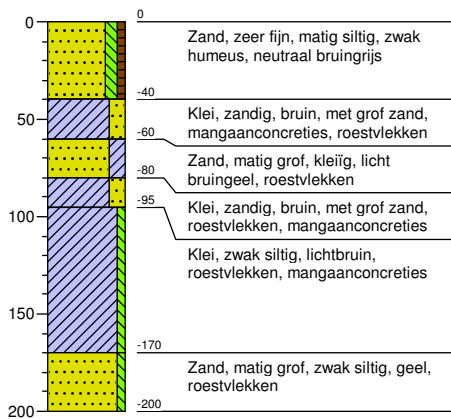
Boring: 11

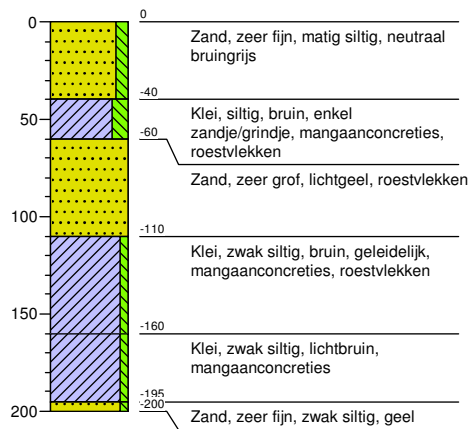
Boring: 12

Boring: 13

Boring: 14

Boring: 15

